

Fenntarthatóság, kihívások és lehetőségek

Dr. Biacs Péter Ákos
Professzor emeritus
Szent István Egyetem

Mérföldkő a környezetvédelem történetében

- 30 évvel ezelőtt az Egyesült Nemzetek Szövetsége (ENSZ) Környezet és Fejlődés Bizottsága az 1987. évi „Közös jövőnk” tanulmányában még azt hangsúlyozta, hogy mennyire fontos környezetünk megóvása ahhoz, hogy a fejlődést hosszú távon fenntarthassuk.
- Milyen jövőt tudunk majd az unokáinknak továbbadni és mennyire lesz ez még használható állapotban?

Gazdasági szervezetek érdekeltsége

- Mindig voltak olyan vállalatvezetők, akik törődtek környezetükkel és kimondták, hogy a vállalkozásuk csak így tud igazán jól dolgozni.
- Hangsúlyt kapott, hogy az épített környezet megóvása is fontos ahhoz, hogy a fejlődést hosszú távon fenntarthassuk.
- következő időszak legnagyobb kihívásának tekintették azt, hogy a piaci erők a környezet minőségét védve és állandóan javítva működjenek.

Nemzetközi együttműködés

- A célok megvalósítása az üzleti világ teljes körű együttműködését igényelte.
- A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (International Chamber of Commerce, ICC) felismerte a jelentés időszerűségét és fontosságát, ezért vállalati képviselők részvételével munkabizottságot szervezett a fenntartható fejlődés vállalati alapokmányának megalkotására.

A fenntartható fejlődés vállalati alapokmánya

- 1991 áprilisában a II. Környezetgazdálkodási Ipari Világkonferencián jelent meg ez a felhívás, mely 16 olyan alapelvet tartalmazott, amelyek alapvetően fontosnak bizonyultak a gazdálkodók számára.
- Alapfeltétellé vált, hogy egy jól működő, sokoldalú, dinamikusan fejlődő, rugalmas és nyereséges vállalat tud foglalkozni a környezet védelmével, fenntarthatósági kérdésekkel.

Hazai gazdasági szervezetek a környezetvédelemért

- A Magyar Gazdasági Kamara (MGK), mint az ICC tagszervezete részt vett a nemzetközi konferencián és képviselői hazatérve több nyilvános fórumon ismertették az alapelveket.
- Felhívták a vállalatokat és azok gazdasági érdekképviselőit, hogy támogatásukról biztosítsák az alapokmányt.
- Megalakultak a környezetgazdálkodással foglalkozó egyesületek, majd ezek szövetségei.

Képviselet az Országos Környezetvédelmi Tanácsban

- Nemcsak a vállalatok vezetőségeiben kaptak szerepet környezetvédelmi szakemberek, hanem a környezetvédelmi miniszter tanácsadó testületében az MTA küldöttei és a környezetvédelmi mozgalmak választott képviselői mellé meghívást nyert a gazdasági oldal 7 választott képviselője.
- Az üzleti szféra lehetőséget kapott kormányzati és országgyűlési szintű egyeztetésekben és a hatóságokkal, valamint civil szervezetekkel közvetlenül folyó tárgyalásokon részvételre.

Kihívások és lehetőségek

- Az OKT rendszeresen tartott összejövetelein elhangzott beszámolókból, kormányzati és országgyűlési határozatokban igazolást nyert, hogy a környezetvédelem számára a gazdasági növekedés biztosítja a legkedvezőbb feltételeket a kihívások megoldására.
- A piacgazdaság körülményei között lehetőség nyílt a környezetgazdálkodásra vonatkozó vállalkozói kezdeményezésekre.

A világgazdasági válság hatása

- A felívelő és előnyös tevékenységet szakította meg és részben lelassította a 2008 évben bekövetkező világgazdasági válság, melynek következményeit a környezetgazdálkodásban is tapasztalhattuk.
- A fejlődés megtorpant és előtérbe kerültek azok a szociális problémák, melyek eredetileg ugyan szerepeltek az alapokmányban, de idővel háttérbe szorultak a környezetvédelem és az üzleti szféra harcában

Változás a három alap-pillérben

- A fenntarthatóság eredeti három alappillérét tekintve a gazdaság és a környezet egymással való kölcsönös mozgása mellett kezd kiemelkedni a szociális pillér, mely eddig háttérbe volt szorítva.
- Minden vállalkozás történetében eljön egy olyan időszak, amikor ráébrednek arra, hogy a profit önmagában még nem boldogít, kell a jó üzleti környezet is.

A munkavállalók megtartása

- Az elmúlt évtized arról tanúskodik, hogy a humán erőforrásokat jobban megbecsülik, mint tették ezt korábban.
- Az új szemléletmód az életminőség szélesebb körű (nem csak a jövedelmi viszonyok) elemzésével foglalkozik.
- A szociális jólét elérésének gondolata, a méltányos életfeltételek lehetőségének biztosítása az üzleti szférának új kihívás.

Fenntarthatóság

- A szociális pillér kiemelkedése hozzájárult ahhoz is, hogy ezek a kérdések világszerte előtérbe kerültek és már nem a profit mindenhatósága számít, hanem a környezet is, amelyben a cég működik.
- Megítélésem szerint ez a jelentős változás sejthető abból is, hogy a fenntartható fejlődés (sustainable development) mellől mintha elmaradt volna a fejlődés és világszerte inkább fenntarthatóságról (sustainability) beszélnek.

A környezettudatosságra nevelés

- Jó kollektívát csak akkor lehet létrehozni, ha megvannak hozzá a megfelelő nevelési források, ezért hazánkban is az oktatás-nevelés-szakképzés került előtérbe.
- Nagyon fontos az óvodában megkezdett környezeti nevelés, mely elkíséri a gyerekeket egészen a középiskoláig, és már az egyetemi és főiskolai oktatásnak is része a környezeti nevelés

Fenntarthatóságra törekvés

- Hazánkban a felnőtteknél az egészséges életmódra törekvéshez társulnak a környezet megóvására irányuló tevékenységek, sőt az idősebb nemzedék sem maradhat ki a rendszeres mozgás népszerűsítését szolgáló programokból. A fenntarthatóságra törekvés kiszélesült az eddig megteremtett életfeltételek megőrzésével, megtartásával, melyre építhetünk.

Háztartás-gazdálkodás

- A vállalatoknál a gazdálkodásban érezhető előnyös változások mellett még nem mondható teljes körűnek a természeti erőforrások fenntartható használata. Az infláció és a munkanélküliség csökkenése az egyének szintjén javuló odafigyelést eredményezett, így a magyar háztartásokban javuló eszközhasználattal, hulladékkezeléssel foglalkoznak

A jövő útja

- Az elmúlt évtizedben határozott gazdasági fellendülést tapasztalhatunk, és ez a társadalom jelentős hányadánál jövedelem-növekedést is hozott. Ha saját környezetünkre jobban odafigyelünk, és ez a természeti források célszerű és okszerű használatával párosul, akkor jó úton járunk.
- A fenntarthatóság elsődleges célja, hogy a jelenben úgy dolgozzunk, hogy az a jövő zálogát jelentse! A ma fenntarthatósága a jövő jóléte!

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa (NFFT)

- A fenntarthatóság egyre inkább a figyelem középpontjába került napjainkban, hazánkban 2013. évben megalakult a kormányzattól független NFFT, létrejött a nemzeti fenntartható fejlődési keretstratégia.
- Az NFFT feladata tájékoztatni az Országgyűlést a keretstratégia megvalósulásának irányában tett lépésekről, ezért elkészítették 2015-16-os éveket értékelő második előrehaladási jelentést.

A fenntartható társadalom

- Az NFFT a fenntartható társadalom lényeges tényezőit négy csoportba gyűjtötte:
- 1. őrizzük meg hazánk természeti tőkéit,
- 2. kerüljük el a válságok okozta sokkokat,
- 3. javítsuk a hazai termelés versenyképességét,
- 4. védjük a társadalmi jólét, az életminőség eddig elért szintjét.

Az előrehaladási jelentések tapasztalatai

- Már a 2013-14-es éveket értékelő első előrehaladási jelentésben felhívták a figyelmet nemzeti erőforrásaink számos területen előforduló gyengeségeire.
- A nemzeti erőforrások tudatos fejlesztése lehetséges és ez például hosszú távon egyre inkább kiszámítható a következetes népesedés-politikában

A második jelentés műhelymunkája

- Az NFFT feladata 2018. évben tájékoztatni az Országgyűlést a 2015-16-os években történt előrehaladásról, ezért 2017. május 10-én, majd 2017. november 29-én konferenciákat rendeztek szakterületi, partnerségi körből műhelybeszélgetések formájában.
- Az első műhelybeszélgetésen a társadalmi, természeti és gazdasági erőforrások helyzetét tekintették át szakmai szervezetekkel közösen.

Fenntartható Fejlődési Célok

(1) a szegénység felszámolása, (2) az éhezés megszüntetése, (3) az egészséges élet és jólét biztosítása, (4) az oktatás általánosan elérhetővé tétele, (5) a nemek egyenlőségének megvalósítása, (6) a vízhez és a szanitációhoz történő hozzáférés, (7) a fenntartható energiához való hozzáférés,

Fenntartható Fejlődési Célok

(7) a fenntartható energiához való hozzáférés, (8) fenntartható gazdasági fejlődés, teljes foglalkoztatás, (9) megfelelő infrastruktúra és fenntartható iparosítás, (10) az egyenlőtlenségek csökkentése, (11) fenntartható települések, (12) fenntartható fogyasztási és termelési rendszerek,

Fenntartható Fejlődési Célok

(13) a klímaváltozás és hatásainak leküzdése, (14) a tengeri erőforrások fenntartható használata, (15) a szárazföldi ökoszisztémák, az erdők fenntartható használata, a sivatagosodás leküzdése, a talajromlás megállítása, a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása, (16) békés és befogadó társadalmak megteremtése, hatékony intézmények kiépítése, (17) a végrehajtási eszközök és a globális partnerség megerősítése.

Panel-beszélgetések I.

- A 2017. november 29-én tartott konferencián két panel-beszélgetésre került sor, melyen a meghívott illetékes minisztérium államtitkárát szembesítették a területen dolgozó civil szervezetek tapasztalataival.
- Az első panel beszélgetés témája a gyermek-szegénység és a kirekesztődés helyzete került megvitatásra a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Gyerekesély Egyesület és a Magyar Szegénység-ellenes Hálózat képviselőivel.

Panel-beszélgetések II.

- A következő körben az agrárgazdálkodás hatása a természeti erőforrásokra téma került e fórumon megvitatásra, melyen a Nemzeti Agrár-gazdasági Kamara, az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkatársai vettek részt.
- A vitatott kérdések között a biodiverzitás, a vidékfejlesztési program, a biogazdálkodás és a precíziós magvetés jövője szerepelt.

A fenntarthatóság társadalmi igénye

- Az NFFT munkatársainak és a szakmai szervezetek képviselőinek vitafórumain bizonyítást nyert, hogy jelentős társadalmi igény van a fenntarthatóság ügyeinek megismerésére.
- Számos jelenséget és trendet a statisztikai mutatókban tükröződő makro-adatok nem tudnak kellő árnyaltsággal érzékeltetni, ezért szükség van az emberek mindennapi jelzéseire, tapasztalataira.

Köszönöm, hogy meghallgattak, várom
kérdéseiket, hozzászólásaikat!